

Danyíl Kitaby — Bir Ýüz ýetmiş dokuzynjy bölüm

Ýarygije Ýañ salmak we Rimiň pygamberlikdäki orny: Daniýel kitabynda ahyrzamanyň açylyp görkezilmegi

Jeff Pippenger

2024-04-09

Indi biz Daniýel kitabyňyň manysy boýunça mukaddes toprakdamyz, çünki ýüz kyrk dört müň üçin Ýarygije Gykylygyny aňladýan aýatlara gelip ýetdik. Bu aýatlar, şeýle hem, ýokary galdyrylan baýdak göterijileriň möhürlenmegini kesgitleýär. Bular Daniýel kitabyňyň soňky günlere degişli bolup, açylan bölegini emele getirýän aýatlardyr; olar on altynjy aýatda synag möhleti tamamlanmazdan öň, “wagtyň golaýlaşanda”, açylýan Isa Mesihniň Ýlhamynyň Daniýeliň beýanyňy aňladýar.

Görüşü gurnaýan Rimdir; bu on birinji babyň on dördünji aýatynda şekillendirilýär. Şonuň üçin on birinji aýatdan on başinji aýada çenli geçip barýarkak, Rime ýakyndan seretmek möhümdir; çünki “görüş bolmadyk ýerde halk heläk bolýar”, we eger Işaýa kitaby, ýedinji babyň sekizinji we dokuzynjy aýatlaryna ynanmasaňyz, “elbetde, berkidilmersiňiz.”

Uriýa Smit özünün *Daniel we Ýlham* atly kitabynda pygamberlik bilen baglanyşykly bir düzgüne azyndan dört gezek ýüzlenýär. Ol düzgün, bir pygamberlik güýjüniň diňe Hudaýyň halky bilen “baglanyşanda” pygamberlikde tanalýandygyny görkezýär. Ol bu düzgüne ilkinji gezek Wawilonyň pygamberlik şaýatlygyna girizilmegi bilen baglanyşykda ýüzlenýär.

“Bu aýan düşündiriş kadasydyr: halklaryň Hudaýyň halky bilen şeýle bir derejede baglanyşan mahalynda, mukaddes taryhyň ýazgylaryny doly etmek üçin olary agzamak zerur bolanda, pygamberlikde halklaryň ýatlanmagyna garaşyp bileris.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 46.

Iň azyndan ýene üç gezek Smit bu düzgüne ýüzlenýär we olaryň her birinde ýewreýleriň “soýuzyna” yşarat edýär, ýöne bir salgylanmada ol bu soýuzyň b.e. öň 162-nji ýylda ýerine ýetendigini kesgitleýär, emma beýleki iki salgylanma häzirki zaman taryhçylary bilen gabat gelýär, olar bolsa ýewreýler bilen Rimiň arasyndaky “soýuzyň” ýerine ýetmegini b.e. öň 161-nji ýyl diýip kesgitleýärler.

“Okujy ýatlatmagyň hajaty ýokdur: ýer ýüzüniň hökümetleri pygamberlikde diňe haçan-da olar nähilidir bir ýol bilen Hudaýyň halky bilen baglanyşykly bolanda girizilýär. Rim biziň eramyzdan öňki 161-nji ýylda meşhur Ýehudy Bileleşigi arkaly şol döwrüň Hudaýyň halky bolan ýehudylar bilen baglanyşykly boldy. 1 Makkabeyler 8; Ýusup Flawýiň Gadymyýetleri, 12-nji kitap, 10-njy bap, 6-njy bölüm; Prideaux, II jilt, 166-njy sahypa. Emma mundan ýedi ýyl öň, ýagny biziň eramyzdan öňki 168-nji ýylda, Rim Makedoniýany ýeňip aldy we şol ýurdy öz imperiýasynyň bir bölegine öwürdi. Şonuň üçin Rim pygamberlige hut şeýle bir wagtda girizilýär: ýagny tekäniň ýeňlip alnan makedon şahyndan ol başga ugurlar boýunça täze

basybalyşlara çykyp barýar. Şol sebäpden-de ol pygambere tekäniň şahlarynyň birinden çykyp gelýän ýaly göründi, ýa-da bu pygamberlikde şonuň ýaly beýan edilmegi örän ýerliklidir.”
Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 175.

Ýöne Smit hem munuň biziň eramyzdan öň 162-nji ýyl bolandygyny aýdýar.

“Şol bir kuwwat hem Mukaddes Ýurtda durmaly we ony ýuwutmaly idi. Rim, Hudaýyň halky bolan ýehudalar bilen, b.e.ö. 162-nji ýylda baglaşylan ylalaşyk arkaly baglanyşdy; şol seneden başlap ol pygamberlik senenamasynda görnükli orun eýeledi. Muňa garamazdan, ol Ýahudanyň üstünden hakyky basyp alyş arkaly ygtyýarlygy b.e.ö. 63-nji ýyla çenli ele almadý; we şonda bu aşakdaky görnüşde boldy.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 259.

Soňra ol bu waka üçünji gezek salgylananda, ýene-de b.e. öň 161-nji ýyly aýdýar.

Patyşaçylyk imperiýasynyň dünýewi wakalary arkaly bizi ýetmiş hepdäniň ahyryna çenli alyp gelen pygamber, 23-nji aýatda, rimlileriň b.e. öňki 161-nji ýylda ýehudy birleşigi arkaly Hudaýyň halky bilen gönüden-göni baglanyşykly bolan döwrüne gaýdyp barýar; şol nokatdan bolsa, wakalaryň göni ugry boýunça, ybadathananyň ahyrky ýeňşine we Hudaýyň baky Patyşalygynyň bina edilmegine çenli alnyp gidilýäris. Ýehudylar siriýaly patyşalar tarapyndan juda gazaply ezilýändikleri sebäpli, rimlileriň kömegini soramak hem-de olar bilen “dostluk we bileleşik ähti” baglaşmak üçin Rime ilçiler iberdiler. 1 Makkabeyler 8; Prideaux, II, 234; Iosifiň Gadymyýetleri, 12-nji kitap, 10-njy bap, 6-njy bölüm. Rimliler ýehudylaryň haýyşyny diňläp, olara şu sözler bilen beýan edilen permany berdiler:—

“Ýehudiler halky bilen kömek we dostluk ylalaşygy hakynda senatyň karary. Rimlilere tabyn bolanlaryň hiç birine Ýehudiler halky bilen uruş etmek, ýa-da olary däne, gämiler ýa-da pul iberip uruş edýänlere kömek etmek kanuny bolmaz; eger Ýehudilere garşy haýsydyr bir hüjüm edilse, rimliler mümkin bolan derejesinde olara kömek etsinler; şonuň ýaly-da, eger rimlilere garşy haýsydyr bir hüjüm edilse, Ýehudiler olara kömek etsinler. Eger Ýehudiler bu kömek ylalaşygyna bir zat goşmagy ýa-da ondan aýyrmagy isleseler, bu rimlileriň umumy razyçylygy bilen ýerine ýetirilsin. Şeýlelikde goşulan her bir goşmaça hem güýje eýe bolsun.” ‘Bu karar,’ diýip, Iosif Flawiý aýdýar, ‘Ýahýanyň ogly Ewpolimos we Eleazaryň ogly Ýason tarapyndan, Ýehudiler halkynyň baş ruhanysy Ýahuda bolan wagtda, onuň dogany Simon bolsa goşunyň serkerdesi bolan wagtda ýazyldy. Bu rimlileriň Ýehudiler bilen baglaşan ilkinji ylalaşygy bolup, şu görnüşde amala aşyryldy.’” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 271.

Smitiň näme üçin miladydan öňki 162-nji ýyly görkezendigini düşündirmek meniň üstümdäki ýük däl; meniň diňe munuň çap ýalňyşlygy bolandyr diýen çaklamam bar. Meniň aýtjak bolýan zadym, onuň “peýgamberlikde halklaryň diňe Hudaýyň halky bilen şeýle bir derejede baglanyşan mahalynda, olar barada agzalmazdan mukaddes taryhyň ýazgylary doly bolmajak derejede zerur bolanda, olaryň agzalmazyna garaşyp bileris diýen aýdyň düşündiriş düzgünine” berýän aýratyn nygtamasyna degişlidir. Smith şol düzgüni nygtanda, onuň pikirine görä Rim miladydan öňki 161-nji ýylda ýigrimi üçünji aýatda agzalýan “ylalaşyk” arkaly Hudaýyň halky bilen baglanyşdy, emma Smith Rim ilkinji gezek miladydan öňki 200-nji ýylda, ýagny miladydan öňki 161-nji ýyldan otuz dokuz ýyl öň, peýgamberlik beýanatyna girizilýär diýip kesgitleýär.

“Indi täze bir güýç orta çykarylýar,—‘öz halkyňyň talaňçylary’; episkop Nýutonyň aýtmagyna görä, göni manyda, ‘öz halkyňyň döwüjileri.’ Tiberiň kenarlarynda, juda uzaklarda, hyjuwly maksatlar we gara niýetler bilen özüni ösdürip gelýän bir patyşalyk bardy. Ilkibaşda kiçi we ejiz bolan bu patyşalyk, güýjünde we kuwwatynda ajaýyp çaltlyk bilen ösdi; öz gudratyny synap görmek we söweşjeň golunyň güýjüni barlamak üçin seresaplylyk bilen bu ýere-de, ol ýere-de uzanýardy; ahyrsoňy bolsa, öz güýjüne göz ýetirip, ýeriň milletleriniň arasynda batyrgaýlyk bilen başyny göterdi hem-de ýeňlip bolmajak eli bilen olaryň işleriniň dolandyryş sükanuny eýeledi. Şondan beýläk Rim ady taryhy sahypada görünýär; ol uzak asyrlar boýy dünýä işlerini dolandyrmaga hem-de hatda zamananyň ahyryna çenli milletleriň arasynda beýik täsir ýetirmäge niýetlenen boldy.”

“Rim sözledi; we Siriýa bilen Makedoniýa özlerriniň düşsleriniň görnüşiniň üýtgap barýandygyny tizden-tiz duýdular. Rimliler Müsüriň ýaş patyşasynyň bähbidine goşuldylar we onuň Antiokus bilen Filip tarapyndan oýlanylyp tapylyan heläkçilikden goralmagyny berk ýüregine düwdüler. Bu miladydan öňki 200-nji ýyl bolup, Rimlileriň Siriýa bilen Müsüriň işlerine eden ilkinji möhüm gatysmalarynyň biri boldy.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 256.

Rim ilkinji gezek pygamberlik beýanyňa biziň eramyzdan öňki 200-nji ýylda girizilýär, we on dördünji áyatda agzalýan şol giriziliş, Daniýeliň bütin kitabynda Rime degişli iň ähmiýetli salgylanmadyr, çünki hut şol áyat Rimi görgini berkarar edýän nyşan hökmünde kesgitleýär. Náme üçin Smith pygamberligiň şeýle bir düzgünini aýratyn nygtap, soňra biziň eramyzdan öňki 161-nji ýyly sitirläp, şol bir wagtyň özünde-de biziň eramyzdan öňki 200-nji ýyly Rimiň güýjüniň “girizilen” nokady hökmünde görkezdi — bu, meniň çözmek isleýän meseläm däl. Eger-de meniň çözülmeli soragym bar bolsa, ol hem Smith tarapyndan kesgitlenişi ýaly şol düzgüniň dogrudygyny ýa-da dældigini anyklamak bolardy. Eger ol dogry bolsa, onda men on dördünji aýadyň biziň eramyzdan öňki 161-nji ýylyň ylalaşygyndan öň bolup geçen, ýehudiler bilen baglanyşykly bir hadysa bilen arabaglanyşygynyň bolmalydygyny öňe sürerdim.

On üçünji áyatdan on başynjy aýada çenli beýan edilen taryhyň soňky günlerde papalyk Rimiň pygamberlik taryhyna aralaşýan bir döwri görkezýändigine men düşüňärim, we ol muny şol taryhda Hudaýyň halky bolan Amerikanyň Birleşen Ştatlary bilen baglanyşykda edýär. Çünki Isa ahyry hemişe başlangyç arkaly şekillendirýär, butparaz Rimiň taryha giren b.e.öň 200-nji ýyly şol taryhda Hudaýyň halky bilen bir baglanyşyga eýe bolmalydyr. Şonuň üçin, Smith b.e.öň 200-nji ýylda Rim bilen ýewreýleriň arasynda göni baglanyşyk tapmadyk bolsa-da, men onuň düzgünine razy bolýaryn.

On birinji we on ikinji áyatlar miladydan öňki 217-nji ýylda Beýik diýip hem atlandyrylýan Antiýoh III Magnusyň ýolbaşçylygyndaky Selevkidler imperiýasy bilen Patyşa Ptolemeý IV Filopatoryň ýolbaşçylygyndaky Müsüriň Ptolemeýler patyşalygynyň arasynda bolan Rafýa söweşiniň ýeňşini we onuň soňky netijelerini görkezýär. Bu söweş Ptolemeýler bilen Selevkidler patyşalyklarynyň arasynda jedelli bolan Koýlesiriýa (günorta Siriýa) we günorta Palestina, ýagny şol ýerler üstünden gözegçiligi ele almak ugrundaky göreşň dowamynda bolup geçdi. Ptolemeý IV Filopatoryň Rafýadaky ýeňşi oňa belli bir wagtlaý Koýlesiriýa we günorta Palestina üstünden

gözegçiligi saklamaga mümkinçilik berdi.

B.e. öň 200-nji ýylda, on ýedi ýyldan soň bolup geçen Paniý söweşi, şeýle hem Panium dagynyň söweşi ýa-da Paneas söweşi diýlip hem atlandyrylýar, Patyşa Antioh III tarapyndan ýolbaşçylyk edilen Selewki imperiýasy bilen Patyşa Ptolemeý V tarapyndan ýolbaşçylyk edilen Müsüriň Ptolemeýler patyşalygynyň arasynda bolup geçdi.

Otuz bir ýyl soň, miladydan öňki 167-nji ýylda, Selewki imperiýasynyň ýewreý dini amallaryny basyp ýatyrnak we ellenistik medeniýeti zor bilen ornaşdyrmak synanyşyklaryna garşy ýewreý gozgalaňy bolan Makkabeý gozgalaňy häzirki zaman Ysraýyl döwletiniň ýerleşýän ýerindäki Ýahuda sebitinde ýerleşýän kiçi Modein şäherinde başlandy.

Göz önünde tutulýan waka ýehudy ilatyna berk ellinistik döp-dessurlary zor bilen ornaşdyran, şol sanda ýehudy dini ybadat-dessurlaryny gadagan eden we Iýerusalimdäki Ybadathanany harlan meşhur grek Seýlewkiller hökümdary Antiochus IV Epiphanes bilen baglanyşyklydy. Öz permanlaryny ýerine ýetirtmek maksady bilen, Antiochus dürli şäherlere we obalara wekillerini iberip, şol ýerdäki ýehudy ýaşajylaryny onuň buýruklaryna boýun bolmaga mejbur etmäge çalyşdy.

Modeinde Selevkid emeldarlarynyň biri patyşanyň permanyny ýerine ýetirmek üçin gelip, ýehudy ilatyna butparazçylyk döp-dessurlaryna gatnaşmagy we grek hudaýlaryna gurbanlyklar hödürlemegi buýurdy. Mattatiýas atly ýaşuly bir ýehudy ruhany bu buýruga boýun bolmakdan ýüz öwrüp, gurbanlygy hödürlemek üçin öňe çykan bir ýehudyny hem-de şol Selevkid emeldaryny hem öldürdi. Mattatiýasyň we onuň maşgalasynyň bu garşylykly hereketi Selevkid agalygyna garşy Makkabeýler gozgalaňynyň başlangyjyny alamatlandyrdy.

Mattatiýas we onuň baş ogly, şol sanda Ýehuda Makkabi hem, daglara gaçyp gidip, Selevkid güýçlerine garşy partizan urşuny başladylar. Gozgalaň ahyrsoňy güýç-kuwwatda we goldawda ösüp, Selevkidlere garşy harby ýeňişleriň bir toparyna getirdi.

Miladydan öňki 167-nji ýylda Modeinde bolup geçen wakalar ýewreý taryhynda öwrülişik pursaty bolup, Makkabeý gozgalaňynyň başlanandygyny hem-de daşary ýurt häkimiýetine garşy dini azatlyk we garaşsyzlyk ugrunda göreşiň başlanandygyny alamatlandyrdy. Iýerusalimdäki ikinji ybadathananyň gaýtadan bagyş edilmegi, ýagny Hanukka döwründe bellenilýän taryhy waka, miladydan öňki 164-nji ýylda — ýigirmi üçünji aýatdaky “ylalaşykdan” üç ýyl öň — bolup geçdi.

Iýerusalim bilen Ybadathanany täzedan eýeläp alandan soň, Makkabeýler Ybadathanany butparaz hapalamalardan arassalap, ony özüne laýyk dini ulanylyşyna gaýtarypdyrlar. Rowaýata görä, olar diňe mukaddeslenen ýagyň birje küýzesini tapypdyrlar; ol bolsa menorany diňe bir gün ýakmaga ýeterlik eken. Aslynda, şol waka barada şol döwrüň özüne degişli hiç bir taryhy şaýatlyk ýokdur, we bu ýehudy rowaýaty diňe altynjy asyrdan edebiýatda duş gelýär. Uýa Waýt dönük ýehudy ybadathanasyny katolik ybadathanasy bilen deňeşdirýär, aýratyn-da iki ybadathananyň hem dini ynsan döp-dessurlaryna we rowaýatlaryna esaslandyryandygyny nygtaýar. Papalyk ybadathanasynyň taryhynyň çägendäki köp dürli toslanan gudratlarda bolşy ýaly, bir günlük ýagyň sekiz gün dowam edendigi baradaky rowaýat hem hiç hili taryhy şaýatlyga eýe däl.

Daniel kitabynyň on birinji bapynyň onunjy aýaty kyrkynjy aýatyň üç söweşiniň ilkinjisini kesgitleýär; men öň bu üç söweşi sowuk urşuň üç söweşi, şeýle hem üç wekilçilikli uruş hökmünde kesgitleýdim. Bir uýa, bu üç urşuň ikinjisi bolan Ukraina urşuny meniň sowuk uruşlar diýip kesgitlemegimi sorag astyna aldy, çünki onuň dogry belleýşi ýaly, ol ýerde ölümiň we weýrançylygyň juda köp bolandygy hakykatdyr. Men öňki makalalarda “sowuk urşuň” üç söweşi diýip kesgitleän zatlarymy, şol atlandyрма arkaly bu üç söweş bilen Ýlham kitaby on üçünji bapdaky ýer jandarynyň taryhynyň dowamynda bolup geçýän üç Jahan urşunyň arasynda tapawut goýmak üçin şeýle kesgitledim. Bu üç uruş wekilçilikli uruşlardyr we şol görmüşde hem kesgitlenipdi.

Mundan beýläk şu makalalarda şol üç söweşi “kyrkynjy aýatyň üç söweşi” ýa-da wekiliýet arkaly alnyp barylýan söweşler diýip atlandyrmagy maksat edinýärin; munuň bilen gyzgyn söweşi sowuk söweş diýip kesgitlemekdäki gabat gelmezligi aradan aýyrasym gelýär. Meniň kesgitlemäm boýunça, kyrkynjy aýatyň üç söweşine kyrkynjy aýatyň bir bölegi bolan 1798-nji ýylyň söweşi girmeyär; oňa diňe 1989-njy ýylda başlanan ahyrzamanyň wagtyndan kyrk birinji aýatdaky ýekşenbe kanunyna çenli bolan üç söweş girýär. Şol üç söweş, has dogrusy, demirgazygyň patyşasy bilen günortanyň patyşasynyň arasyndaky urşuň çäginde amala aşyrylýan wekiliýet söweşleri hökmünde kesgitlenmelidir; kyrkynjy aýatyň taryhynda bolsa olar Katoliklik (demirgazygyň patyşasy) bilen Kommunizmiň (günortanyň patyşasy) arasyndaky uruşy aňladýar.

Şol üç söweşiň ilkinjisi 1989-njy ýylda Katolisizmiň Kommunizmi ýeňendigini görkezýär; sebäbi papalyk 1989-njy ýylda Sowet Soýuzyny süpürüp aýyrmakda, Amerika Birleşen Ştatlary tarapyndan şekillendirilen öz wekili goşuny bilen birleşdi, emma Russiýa, ýagny başy (ýa-da “galasy”), ýerinde galdy. Häzirki Ukrain söweşi hem ýene-de Katolisizm bilen Kommunizmiň arasyndaky söweşdir; onda papalyk Russiýa garşy öz wekili hökmünde Ukrain hökümetini ulanýar, şeýle hem papalygyň öňki wekili güýji bolan Amerika Birleşen Ştatlarynyň, munuň bilen birlikde bütün globalist günbatar dünýäsiniň goldawyna eýe bolýar. Şol söweş on birinji we on ikinji aýatlarda görkezilýär hem-de Kommunizmiň (Russiýanyň) Katolisizmi ýeňjekdigini aňladýar.

Şol üç wekili urşuň üçünjisi on başınjy aýatda Panium söweşi hökmünde görkezilýär. Bu söweş Ptolemeýalar patyşalygy (günortanyň patyşasy) bilen Selewkiler patyşalygynyň (demirgazygyň patyşasy) arasynda bolupdy. Şol söweşde katolisizmiň wekili goşuny ýene-de Amerikanyň Birleşen Ştatlarydyr.

1989-njy ýylda bolan birinji söweşde Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň respublikan şahasynyň wekili goşuny papalyk tarapyndan Sowet Soýuzynyň syýasy gurluşyny ýykmaq üçin ulanyldy, emma onuň kellesi (Russiýa) abat galdyryldy. Ikinji söweşde, ýagny Ukrain söweşinde, nasistleriň wekili goşuny Russiýa tarapyndan ýeňilýär. Üçünji söweşde Amerikanyň Birleşen Ştatlary, ýene-de papalygyň wekili goşuny hökmünde günortanyň patyşasyny ýeňýär.

Üç söweş “Hakykat”yň möhürini göterýär; birinji we soňky söweşler Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň ýeňiji wekili goşuny tarapyndan alnyp barylýar. Birinji söweşde günortanyň patyşasynyň kellesi salamat galdy, üçünji söweşde bolsa Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň wekili

goşuny günortanyň patyşasynyň kellesine öwrülýär. Ikinji wekili goşun hem Ikinji Jahan urşunda papalygyň wekili goşunydy. Iki ýagdaýda-da natsizmiň wekili goşuny ýeňildi we ýeňler. Papalyk, on altynjy aýatdan öň, üç esse birleşik amala aşanda, ähli duşmanlaryny doly boýun egdirýär.

“Ptolemeý [Putin] öz ýeňşinden oňat peýdalanmak üçin gerek bolan paýhasdan mahrumdy. Eger ol öz üstünliginiň yzyny dowam etdiren bolsa, onda ol, ähtimal, Antiýohusyň bütin patyşalygynyň hojaýyny bolardy; emma diňe birnäçe haýbat we birnäçe gorkuzma bilen kanagat edip, özüni haýwançy höwesleriniň bökdençsiz we gözegçiliksiz keýpine berip bilmegi üçin ýaraşyk baglaşdy. Şeýlelikde, duşmanlaryny ýeňen hem bolsa, ol öz nogsanlyklaryndan ýeňildi; we berkitmäge mümkin bolan beýik adyny unudyp, öz wagtyny meýlislerde we azgynlykda geçirdi.

“Onuň ýüregi üstünlik gazanandygy sebäpli tekepbirlik bilen görterildi, emma ol munuň bilen berkemekden juda daşdady; çünki şol üstünligi bihaýa görnüşde peýdalanmagy öz raýatlarynyň oňa garşy gozgalaň etmegine sebäp boldy.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 254.

Putiniň ýeňşiniň onuň soňuny alamatlandyryandygyna degişli ikinji bir şaýatlyk, günorta patyşalygy bolan Ýahudanyň patyşasy Uzziyah bilen baglanyşyklydyr; onuň ýüregi hem harby ýeňişleri sebäpli görterilipdi, soňra bolsa, Ptolemiýada bolşy ýaly, mukaddes ýerde ruhanylaryň işini ýerine ýetirmäge synanyşdy we lepra bilen urulyp, dessine häkimiýetden aýryldy. Putiniň Ukraina urşundaky ýeňşi onuň günortanyň patyşasy (ateizmiň patyşasy) hökmündäki soňunyň başlangyjyny alamatlandyrýar. Onuň soňy kyrkynjy aýatyň pygamberlikdäki günortanyň patyşasynyň (Fransiýanyň) başlangyjy bilen nusgalandyryldy; bu bolsa Ptolemiýada bolşy ýaly, ýolbaşçylygy agdaran bir rewolýusiýany görkezdi. Putiniň soňy Sowet Soýuzynyň soňy bilen hem beýan edildi; şol ýerde ýolbaşçy (Gorbaçýow) Sowet Soýuzyny dargadyp, dessine Birleşen Milletler Guramasynyda iş kabul etdi, ýagny soňky günleriň ateizmiň, günortanyň patyşasynyň, globalistik nyşanynda. Putiniň Ukrainadaky ýeňşinden soň, ol Waterloo-da Napoleona we onuň yzysüre gelen sürgün edilmegine; şeýle hem patyşa Uzziahyň leprasyna we onuň yzysüre gelen çetleşdirilmegine; şeýle-de Ptolemiýanyň serhoşlykdaky soňuna hem-de 1989-njy ýylda Sowet Soýuzynyň soňuna görä hem nusgalandyrylýar.

Paniýum söweşi b.e. öň 200-nji ýylda bolup geçdi, hut şol ýylyň özünde hem Rim taryha aç-açan gatysýar. Olaryň pygamberlik beýanatyna goşulmagy on altynjy aýatda beýan edilýän we b.e. öň 63-nji ýylda ýerine ýeten Iýerusalimiň basylyp alynmagyndan öň gelýär; şol döwürde ol Müsüriň çaga patyşasynyň goragçysydygyny yglan edipdi. Demirgazygyň we günortanyň patyşalary bilen bagly kyrkynjy aýatyň üçünji söweşinde hem papalyk özüni Russiýanyň goragçysy hökmünde görkezmek bilen taryha ýene bir gezek goşular. Şol bir wagtda nusgada Selewk Paniýum söweşinde Ptolemeýi ýeňdi; şeýlelikde bu, kyrkynjy aýatyň birinji we soňky söweşlerinde papalygyň wekili goşuny bolan Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň “Müsri” (günortanyň patyşasyny) ýeňýändigini kesgitleýär.

Miladydan öňki 200-nji ýylda biz simwolik taýdan papalygy görýäris; sebäbi Tiriň jelep zenany on altynjy aýatyň Ýekşenbe kanunyndaky üç gatly birleşmeden öň zyna aýdymalaryny aýtmaga başlaýar. Şol bir wagtyň özünde Amerikanyň Birleşen Ştatlary Birleşen Milletler Guramasynyň

üstünden üstün çykýar, şeýlelik bilen on patyşanyň baş patyşasy hökmünde öz ornuny berkidýär. Ýekşenbe kanunynda amala aşýan üç gatly birleşmäniň ähli hereketlendiriji güýçleri on altynjy aýatdan öň kesgitlenýär.

Birleşen Milletler tarapyndan şekillendirilişi ýaly aňdarha güýjüniň syýasy gurluşy on altynjy aýatda öz syýasy gurluşyny haýwana bermäge razy bolýar, ýöne muny etmezden öň papalyk aňdarhanyň dinini ýeňýär. Butparazlyk ýene-de bir gezek aýrylmalydyr. Protestantlyk Reýgan ýyllarynda, kyrkynjy aýatyň birinji söweşinde aýryldy, we soňky Respublikan prezidentiň döwründe aňdarhanyň dini hem, edil 508-nji ýylda bolşy ýaly, Katoliklik dinine tabyn ediler. Papalygy tagta çykarmaga garşy durýan islendik dini garşylygy aýyrmak prosesi Reýgan ýyllarynda başlady we Tramp ýyllarynda tamamlanýar. Mürtet Protestantlygyň Katoliklike garşylygy kyrkynjy aýatyň birinji söweşinde aýryldy, we ruhyýlygyň garşylygy kyrkynjy aýatyň soňky söweşinde aýrylar.

Şol birmeňzeş çylşyrymly adamzat wakalarynyň özara täsirinde, dinden döňük protestantizm Ylham kitabyň on ýedinji babyndaky on patyşanyň üstünden dini hem syýasy häkimiýet hökmünde özüni berkitmelidir. Şeýlelikde, Paniýum söweşi Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň Birleşen Milletler Guramasynyň üstünden agalyk edýän wagtyny, on altynjy aýatyň Ýekşenbe kanunyň edil öň ýanynda, görkezýär.

Pygamberçiligiň berkarar edilen bir düzgüni şudur: aňdarha, wagşy haýwan we ýalançy pygamberiň her biriniň özüne mahsus pygamberlik häsiýetleri bar. Şol pygamberlik häsiýetleriniň biri-de, wagşy haýwanyň (katolisizmiň) pygamberlik taýdan hemişe Rim şäherinde ýerleşdirilmegidir. Ýalançy Pygamber pygamberlik taýdan hemişe Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda ýerleşdirilýär. Emma aňdarha babatda, onuň pygamberlik taýdan nirede ýerleşýändigine degişli häsiýet şudur: ol hemişe hereket edýär. Aňdarha ilki asmanda başlady, soňra Äden bagyna geldi, ahyrsoňy bolsa aňdarha Müsürde ýerleşdirilýär.

Sözle we diý: Şeýle diýýär Reb Hudaý: Ine, Men saňa garşy çykýaryn, Müsüriň patyşasy Faraon, öz derýalarynyň arasynda ýatan beýik aňdarha, sen: “Derýam meniňkidir, men ony özüň üçin ýasadym” diýensiň. Ezekeil 29:3.

Aňdarhanyň pygamberlikdäki ýerleşýän ýeri üýtgeýär. Ýahýanyň döwründe аждаphаныň oturgyjy, ýagny onuň tagtyny aňladýan ýer, Pergamonda ýerleşýär diýip kesgitlenipdi.

Pergamdaky ýygnagyň perişdesine ýaz: Iki gylyçly ýiti gylyjy bolan şeýle diýýär: Seniň işleriňi we nirede ýaşaýandygyňy bilýärim, ýagny Şeýtanyň tagtynyň duran ýerinde; sen meniň adymy berk tutýarsyň we meniň imanymy inkär etmänsiň, hatda Antipasyň — meniň sadyk şaýadymyň — araňyzda, Şeýtanyň ýaşaýan ýerinde öldürilen günlerinde-de. Ylham 2:12, 13.

Butparaz Rimiň amaly, özleriniň gatnaşan ähli butparaz hudaýlaryny Rim şäherine getirmek we olary Panteon ybadathanasynda görkezmekdi. Şonuň üçin Daniýel “onuň mukaddes yeriniň ýykylandygyny” ýazýar. Butparaz Rimiň mukaddes yeriniň ýerleşýän ýeri, Konstantin tarapyndan 330-njy ýylda ýykylan Rim şäheridi; emma Rimiň “içindäki” mukaddes yer, “ähli hudaýlaryň ybadathanasy” diýen manyny berýän Pan-Theon bolan Panteon ybadathanasydy. Rimliler

Şeýtanyň tagtynyň ýerini Pergamdan Panteon ybadathanasyna göçürdiler. Waýt uýamyz butparaz Rimiň aňdarha bolandygyny bize habar berýär.

“Şeýlelik bilen, aňdarha ilkinji nobatda Şeýtany aňladýandygy ýaly, ikinji derejeli manyda ol butparaz Rimiň nyşanydyr.” Beýik göreş, 439.

Butparaz Rimi on halka bölündi, hem Fransiýa Fransuz ynkylyby döwründe Müsüriň hudaýsyzlygyny girizende günortanyň şasy boldy. 1917-nji ýyla çenli aždaha Fransiýadan Russiýa geçipdi. Onunjy aýat 1989-njy ýyly aňladýar, on birinji we on ikinji aýatlar bolsa “serhet zolagynyň” söweşlerini (Rafiýa we Ukraina) aňladýar; Panium söweşi hem papalygyň on altynjy aýatda üç esse birleşigi üpjün etmegi bilen amala aşyrylan üçünji ädimini aňladýar. Ol kyrkynjy aýatyň gizlin taryhyny aňladýar.

Bu barlagy indiki makalada dowam etdireris.

Isa Kesariýa Filipiniň [Paniumyň] töwereklerine gelende, Öz şägirtlerinden sorap diýdi: «Ynsan Oglunyň kimdigini adamlar näme diýýärler?» Olar şeýle diýdiler: «Käbirleri Seni Ýahýa Çokundyryjy diýýärler; başgalary Ylýas; ýene beýlekiler Ýermeýa ýa-da pygamberleriň birisi diýýärler». Ol olara diýdi: «Emma siz Meni kim diýýärsiňiz?» Şonda Şimon Petrus jogap berip diýdi: «Sen Mesihsiň, diri Hudaýyň Oglusy». Isa oňa jogap berip diýdi: «Bagtlysyň, eý Şimon Barýona; çünki muny saňa et bilen gan aýan etmedi, eýsem göklerde bolan Atam aýan etdi. Men hem saňa diýýärim: sen Petrusyň, we Men Öz ýygnagymy şu gaýanyň üstünde bina ederin; dowzah derwezeleri oňa garşy üstün çykyp bilmez. Gökleriň Patyşalygynyň açarlaryny saňa bererin; ýer ýüzünde nämäni baglasaň, ol gökde baglanan bolar; ýer ýüzünde nämäni çözüp goýberseň, ol gökde çözülen bolar». Şondan soň Ol Öz şägirtlerine Onuň Isa Mesihdigini hiç kime aýtmazlygy tabşyrdy. Şol wagtdan başlap, Isa Öz şägirtlerine Yeruslime gitmelidigini, ýaşulular, baş ruhanylar we kanunçylar tarapyndan köp azap çekmelidigini, öldürilmelidigini we üçünji günü direlmelidigini görkezmäge başlady. Matta 16:13–21.